

Η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από τον Ελληνικό Στρατό.

Πηγή : <https://thesstoday.gr/>

Μια από τις σημαντικότερες στιγμές της νεότερης ελληνικής ιστορίας, είναι αναμφίβολα η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από τον οθωμανικό ζυγό, στις 26 Οκτωβρίου 1912. Ας δούμε, όμως, πώς φθάσαμε στην ημέρα εκείνη.

Από τις αρχές Οκτωβρίου του 1912 η Ελλάδα βρισκόταν σε πόλεμο με την παραπαίουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία, έχοντας ως συμμάχους τη Βουλγαρία και τη Σερβία (Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος). Θέατρο των επιχειρήσεων, η περιοχή της Μακεδονίας.

Ο ελληνικός στρατός βάδιζε από νίκη σε νίκη στη Δυτική Μακεδονία. Όμως, από την αρχή των εχθροπραξιών σοβούσε σοβαρή διαφωνία μεταξύ του αρχιστράτηγου Κωνσταντίνου και του πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου. Ο διάδοχος επιθυμούσε πρώτα την κατάληψη του Μοναστηρίου προς Βορρά, ενώ ο Βενιζέλος, βλέποντας την πιθανότητα να καταληφθεί η Θεσσαλονίκη από το βουλγαρικό στρατό, πίεζε τον

Κωνσταντίνο να κατευθυνθεί προς τη φυσική πρωτεύουσα της Μακεδονίας, μια περιοχή με στρατηγική σημασία, η απελευθέρωση της οποίας αποτελούσε διακαή πόθο του ελληνισμού. «Καθιστώ υμάς υπευθύνους διά πάσαν αναβολήν έστω και στιγμής» του τηλεγραφεί επιτακτικά.

Τελικά, **ο Κωνσταντίνος πείθεται** με τη μεσολάβηση του πατέρα του βασιλιά Γεωργίου Α΄ και στις 25 Οκτωβρίου η εμπροσθοφυλακή του ελληνικού στρατού φθάνει προ των πυλών της Θεσσαλονίκης.

Είχε προηγηθεί η καθοριστική νίκη στη Μάχη των Γιαννιτσών (19 – 20 Οκτωβρίου), που είχε κάνει ευκολότερη την προέλαση του ελληνικού στρατού. Ο Χασάν Ταξίν Πασάς που υπερασπιζόταν τη Θεσσαλονίκη δεν είχε άλλη δυνατότητα, παρά να ζητήσει μια έντιμη συμφωνία για την παράδοση της πόλης.

Στις 25 Οκτωβρίου οι απεσταλμένοι του ζήτησαν από τον Κωνσταντίνο να επιτραπεί στον Ταξίν να αποσυρθεί με το στρατό και τον οπλισμό του στο Καραμπουρνού και να παραμείνει εκεί μέχρι το τέλος του πολέμου. **Ο Κωνσταντίνος, φυσικά, απέρριψε τον όρο** του και του πρότεινε την παράδοση του στρατού του και τη μεταφορά του στη Μικρά Ασία με δαπάνες της ελληνικής κυβέρνησης.

Ο Οθωμανός αξιωματούχος δέχθηκε, τελικά, τους όρους του Κωνσταντίνου και στις 11 το βράδυ της 26ης Οκτωβρίου, ανήμερα της εορτής του Αγίου Δημητρίου, οι πληρεξούσιοι αξιωματικοί Ιωάννης Μεταξάς (ο κατοπινός δικτάτωρ και ο άνθρωπος του «ΟΧΙ») και Βίκτωρ Δούσμανης μεταβαίνουν στο Διοικητήριο της Θεσσαλονίκης και υπογράφουν τα σχετικά πρωτόκολλα παράδοσης της πόλης στον ελληνικό στρατό.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο, παραδίνονταν ως αιχμάλωτοι 25.000 Τούρκοι στρατιώτες και 1.000 αξιωματικοί. Στην κατοχή του ελληνικού στρατού περιέρχονταν όλος ο βαρύς και ελαφρύς οπλισμός του σχηματισμού (70 πυροβόλα, 30 πολυβόλα, 70.000 τυφέκια και πυρομαχικά). **Το πρωί της 27ης Οκτωβρίου εισήλθαν στη Θεσσαλονίκη δύο τάγματα ευζώνων και ύψωσαν την ελληνική σημαία στο Διοικητήριο,** ενώ οι υπόλοιπες ελληνικές δυνάμεις άρχισαν να λαμβάνουν θέσεις στα υψώματα γύρω από την πόλη.

Στις 11 το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1912 ο Κωνσταντίνος εισήλθε με το επιτελείο του στη Θεσσαλονίκη και το μεσημέρι έγινε πανηγυρική δοξολογία στο ναό του Αγίου Μηνά. Την ίδια μέρα, κατέφθασαν έξω από τη Θεσσαλονίκη και οι Βούλγαροι, όμως για τους γείτονες ήταν ήδη αργά. Ο επικεφαλής της μεραρχίας τους στρατηγός Τεοντορόφ ζήτησε να εισέλθει στην πόλη για να στρατοπεδεύσει. Εισέπραξε την αρνητική απάντηση του Κωνσταντίνου και ύστερα από διαπραγματεύσεις, επιτράπηκε να μπουν στην πόλη για ολιγοήμερη ανάπαυση δύο τάγματα με επικεφαλής τους Βούλγαρους πρίγκιπες Βόρι και Κύριλλο. Επικράτησε, όμως, σύγχυση και τελικά εισήλθε στη Θεσσαλονίκη ένα ολόκληρο βουλγαρικό σύνταγμα, γεγονός που εκνεύρισε τον Βενιζέλο. Οι Βούλγαροι δήλωναν εμφαντικά παρόντες στις εξελίξεις στη Μακεδονία. Ο σπόρος του Β' Βαλκανικού Πολέμου είχε ριχτεί.

Στις 29 Οκτωβρίου ήταν η σειρά του βασιλιά Γεωργίου Α' να εισέλθει στην πόλη και να επισημοποιήσει την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης. Έγινε δεκτός με ενθουσιασμό από τους Έλληνες κατοίκους της, με απάθεια ανάμικτη με φόβο του από το μουσουλμανικό στοιχείο, ενώ οι Εβραίοι που ήταν η πολυπληθέστερη πληθυσμιακή ομάδα της

πόλης δεν έκρυψαν την απογοήτευσή τους, καθώς προωθούσαν σχέδιο διεθνοποίησης της Θεσσαλονίκης.

Και ο Α. Βακαλόπουλος:

«Από τον καταυλισμό του ως το Διοικητήριο και απ' αυτό ως τους στρατώνες οι άνδρες βάδιζαν τρεις ολόκληρες ώρες μέσα σε αποθέωση. Έξαλλοι από τον ενθουσιασμό οι κάτοικοι ζητωκραύγαζαν, φώναζαν, τραγουδούσαν εθνικά τραγούδια. Από τους εξώστες, τα παράθυρα, τις στέγες, τις σκαλωσιές των κτιρίων ρίχνοντας ανθοδέσμες, κουφέτα, αφήνοντας περιστέρια, κορδέλες άσπρες και γαλάζιες».

Ο Κωνσταντίνος, καθώς πλέον οι Βούλγαροι βρίσκονταν έξω από τη Θεσσαλονίκη, αποφάσισε τελικά να μπει στην πόλη, αντιλαμβανόμενος ότι ακόμα και η ελάχιστη καθυστέρηση, ίσως ήταν μοιραία. Στις 5.00 το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1912, έφτασε με τους επιτελείς του στον σιδηροδρομικό σταθμό Μοναστηρίου και διέταξε τον διοικητή της 7ης Μεραρχίας Κλεομένη, να εμποδίσει την είσοδο των Βούλγαρων στην πόλη.

Για να επισφραγίσει την ελληνική κυριαρχία, ο Διάδοχος διέταξε τον πρίγκιπα Ανδρέα να παρουσιαστεί στον Άγγλο ναύαρχο, αρχηγό της αγγλικής μοίρας που βρισκόταν στο λιμάνι και να του ζητήσει να χαιρετήσει την ελληνική σημαία, η έπαρση της οποίας θα γινόταν στις 7.00 στον Λευκό Πύργο. Ο Άγγλος δέχθηκε, ζήτησε όμως να ανταποδοθεί ο χαιρετισμός με βολές πυροβολικού.

Στις 8.00 ο Διάδοχος με τους επιτελείς του συναντήθηκε στο Διοικητήριο με τον Ταχσίν πασά, ο οποίος του παρέδωσε και επίσημα την πόλη και αποχώρησε. Στις 12.00 το μεσημέρι έγινε δοξολογία στον, τότε, μητροπολιτικό ναό του Αγίου Μηνά, στις 13.30 παρέλαση ενώπιον του Κωνσταντίνου από τους άνδρες της 1ης Μεραρχίας ενώ στις 14.30 ο Διάδοχος δέχτηκε στο Διοικητήριο τις αρχές της πόλης, τους θρησκευτικούς αρχηγούς, τους πρόξενους και τον κυβερνήτη του αγγλικού πολεμικού πλοίου που βρισκόταν στο λιμάνι.

Την επόμενη μέρα, 29 Οκτωβρίου 1912, στις 10.30 π.μ. ο Βασιλιάς Γεώργιος με τη συνοδεία του μπήκαν στη Θεσσαλονίκη επισφραγίζοντας και τυπικά την απελευθέρωση της πόλης, 482 χρόνια μετά την άλωσή της από τους Τούρκους.

Τα βουλγαρικά στρατεύματα στη Θεσσαλονίκη.

Ενώ ο Κωνσταντίνος βρισκόταν στη Θεσσαλονίκη ,έφτασε σ' αυτή ο Βούλγαρος στρατηγός Τοδορον ζητώντας να εισέλθει στην πόλη ένα βουλγαρικό τάγμα καθώς λόγω της κακοκαιρίας ο στρατός του είχε δεινοπαθήσει.

Ο Διάδοχος δέχθηκε το αίτημα φιλοξενίας ξεκαθαρίζοντας όμως ότι δεν υπήρχε περίπτωση συγκυριαρχίας (condominium). Τελικά στην Θεσσαλονίκη μπήκε ένα ολόκληρο βουλγαρικό σύνταγμα ,παρελαύνοντας μάλιστα ,στις 29 Οκτωβρίου 1912. Όλοι οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης δεχτηκαν με ψυχρότητα την εμφάνιση και παραμονή στην πόλη των Βουλγάρων που προοιωνίζονταν νέες συγκρούσεις για τη «νύμφη του Θερμαϊκού».

Πολύς λόγος έχει γίνει για την αργοπορία του Κωνσταντίνου να μπει στη Θεσσαλονίκη. Αυτό προκάλεσε την οργή του Βενιζέλου, τη σύγκρουση μεταξύ των δύο ανδρών και ήταν προανάκρουσμα του εθνικού διχασμού και των όσων ακολούθησαν.

Ο Σαράντος Καργάκος γράφει:

«Αν η Θεσσαλονίκη είχε καταληφθεί στις 23-24 Οκτωβρίου ο Κωνσταντίνος πιθανώς να πρόφτανε τον σερβικό στρατό και να έμπαινε μαζί του στο Μοναστήρι με δικαίωμα της συγκατοχής. Αλλ' όλοι post factum (εκ των υστέρων, μετά τα γεγονότα) είμαστε σοφοί. Ο Κωνσταντίνος δεν ήθελε να χύσει κι άλλο αίμα για τη Θεσσαλονίκη. Έβλεπε ότι το αίμα θα χρειαζόταν για την επίτευξη άλλων αντικειμενικών σκοπών».

Έτσι γράφτηκαν ένας θριαμβικός επίλογος με την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και ένας θλιβερός πρόλογος, με την είσοδο των βουλγαρικών στρατευμάτων σ' αυτή, που τερματίστηκε με τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο και τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου.

Βιβλιογραφία - Πηγές: Σαράντος Ι. Καργάκος, "Η Ελλάς κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους", Αθήνα, 2011, Α. Βακαλόπουλος "Ιστορία της Θεσσαλονίκης 316 π.Χ.-1983", εκδοτικός οίκος Αντ. Σταμούλη 1983, protothema.gr, sansimera.gr.